

Experimenteren met digitale vormgeving pilot-omgevingsplannen

GEMEENTE BOEKEL

GEMEENTE Brielle

Gemeente Westvoorne

RHO
RHO
RHO

crotec.

De Omgevingswet komt eraan. Vooruitlopend hierop waart de geest van deze wet al rond. Veel gemeenten bereiden zich voor en zoeken oplossingen om actuele ruimtelijke opgaven in een pré-omgevingsplan te verankeren. Dit “experimenteren” met de Omgevingswet vraagt visie, durf en doorzettingsvermogen. Wij complimenteren Boekel, Borsele, Brielle, Westvoorne en andere gemeenten die in het belang van de burgers hun nek uitsteken voor innovatie.

Een van de verbeterdoelen bij de Omgevingswet is het vergroten van inzicht, toegankelijkheid en leesbaarheid van regelgeving. Naast het terugdringen van het aantal regels voor de fysieke leefomgeving is ook het verbeteren van de digitale raadpleegbaarheid van belang om die ambitie te realiseren. Nu raadplegen we ruimtelijkeplannen.nl voor bestemmingsplannen en vinden we informatie over de ander beleid, zoals de Algemene Plaatselijke Verordening, op de website van de gemeente.

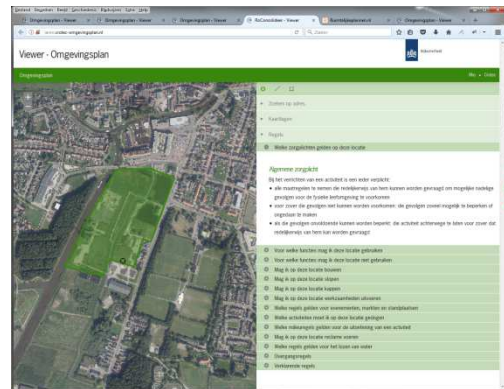
Een nieuw instrumentarium

Onder de Omgevingswet wordt dat anders. Alle regels voor de fysieke leefomgeving worden geïntegreerd in het omgevingsplan en zijn straks op één plek te vinden; het omgevingsloket. Via dit loket krijgen initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden een compleet beeld van wat kan en mag in de fysieke leefomgeving. De bouw van het omgevingsloket en het digitale stelsel hierachter is in volle gang. Dat betekent niet dat u moet wachten. U kunt samen met ons nu al stappen zetten als voorbereiding op de nieuwe situatie.

De Crisis- en herstelwet biedt mogelijkheden om af te wijken van standaarden die onder de Wet ruimtelijke ordening gelden voor digitale ruimtelijke plannen. Dat kunnen we gebruiken om plannen met verbrede reikwijdte op te stellen als voorloper van een omgevingsplan.

Samenwerking in de praktijk

Een intensieve samenwerking tussen Rho, Crotec en een aantal vooruitstrevende gemeenten levert waardevolle praktijkervaring op. Onze eerste concept omgevingsplannen zagen het licht nog voordat Geonovum en het Kadaster hun aanbevelingen voor plannen met verruimde reikwijdte publiceerden. Wij vertrouwen erop dat ook onze eerste ervaringen hierop een inspirerende werking hebben gehad.

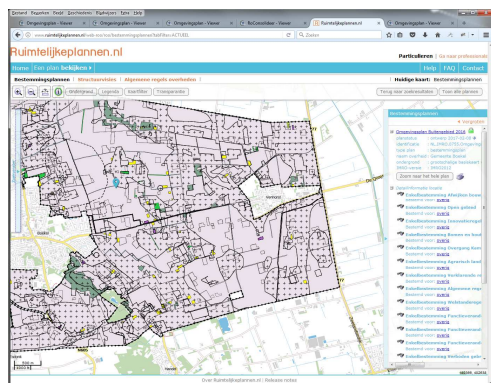
Crotec en Rho zijn hun ontdekkingsreis begonnen met het prototype omgevingsplan dat voor het ministerie van I&M is gemaakt. De ervaringen en reacties hierop hebben hun weerslag gevonden in pilot plannen voor de gemeenten Boekel en Borsele. Daarna zijn ook de gemeenten Brielle en Westvoorne aangehaakt, waarbij een verdere verdieping van de techniek en de digitale vormgeving heeft plaatsgevonden. Al deze gemeenten vinden het van belang dat hun plannen goed raadpleegbaar zijn voor burgers en bedrijven. Men moet eenvoudig de informatie kunnen vinden die geldt voor het eigen perceel. Niet alleen regels uit het huidige bestemmingsplan, maar "alle" regels voor de fysieke leefomgeving.

Onze visie

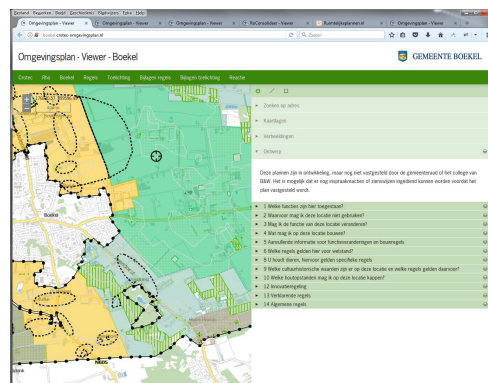
Het is van belang dat een pilotplan bijdraagt aan nieuwe inzichten voor samenwerking binnen de organisatie en de keten. Binnen een pilot is het een uitdaging om deze inzichten en de hieruit voortkomende beleidsregels te vertalen naar een proefmodel van het omgevingsplan. Dat stelt eisen aan de techniek achter deze plannen. We moeten daarbij niet vergeten dat we het hebben over plannen die gewoon in procedure gaan en daarmee ook in de actuele situatie toepasbaar moeten zijn. We adviseren dan ook een aantal uitgangspunten bij het opzetten van een pilot plan:

Dezelfde data op ruimtelijkeplannen als in een externe raadpleegomgeving

Het Digitale Stelsel van de Omgevingswet (DSO) heeft nu nog geen vaste vorm aangenomen. Daarom kiezen we ervoor om proefplan juridische en technische te borgen door het altijd te publiceren op de landelijke voorziening. Als gevolg van de afwijkingen ten opzichte van de Standaard voor Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP) kunnen proefplannen veelal niet goed worden verbeeld op de landelijke voorziening.

Verbeelding in landelijke voorziening.

Verbeelding in pilotviewer.

Om die reden sluiten we zoveel als mogelijk aan op bestaande instrumenten. Een IMRO2012 bestemmingsplan bijvoorbeeld, biedt ruime mogelijkheden om binnen de geldende standaard af te wijken van de gebaande paden. Door deze bandbreedte optimaal te benutten kunnen we innoveren zonder afbreuk te doen aan de bestaande technieken en procedures. Het plan kan gewoon met de bestaande hulpmiddelen worden gepubliceerd. Dat betekent dus: Wel raadpleegbaar, maar niet goed verbeeld. Daarvoor is het nodig om een aangepaste viewer in te zetten die per plan kan worden aangepast aan de keuzes binnen het proefplan.

Duurzame investering

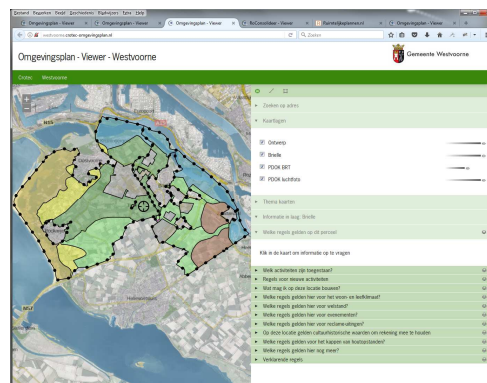
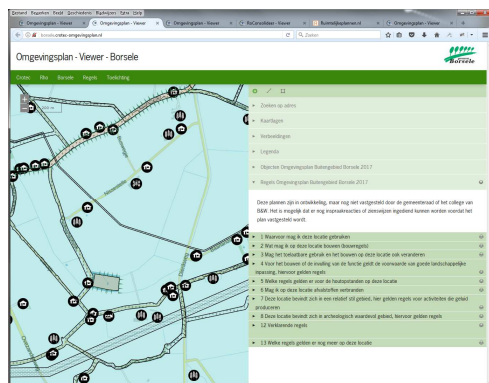
Door een pilot plan in te passen in een valide instrument van de Wro kan het met de actuele planvoorraad doorstromen naar de Omgevingswet. Bij de invoering van de wet zal de bestaande planvoorraad de status omgevingsplan krijgen. Technisch blijven het echter Wro instrumenten waarvoor gedurende een overgangstermijn het beheer moet worden gecontinueerd.

Voor proefplannen die niet passen binnen de huidige én toekomstige standaarden en alleen kunnen bestaan binnen een eigen technische oplossing lijkt de houdbaarheid zeer beperkt.

Betere informatievoorziening voor burger en bedrijf

Met de door ons gekozen opzet wordt de informatievoorziening voor gebruikers van het plan sterk vergroot. Niet alleen de mogelijkheden van het plan zelf, maar ook die van de viewer zijn uitgebreid en naar eigen wens in te richten. De bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte van de gemeentes Boekel, Borsele, Brielle en Westvoorne laten zien dat er op verschillende wijzen kan worden omgegaan met ruimtelijke data en een innovatieve verbeelding van kaart en regels. Het gaat daarbij niet altijd om de inhoud van de data, maar soms ook over de manier waarop de data aan de raadpleger worden gepresenteerd. Gebruiksvriendelijkheid is een meerwaarde voor de professionele gebruiker, maar is cruciaal voor een goede informatiedeling met de burger.

Relevante gegevens

Alleen regels die van toepassing zijn op de aangewezen plek worden getoond. Een objectgerichte benadering. De raadpleger wordt echt een dienst bewezen door af te wijken van de traditionele indeling met artikelen. Alle van toepassing zijnde onderdelen over functie, bouwen en gebruik worden overzichtelijk getoond (een hoofdstuk) en zijn met een muisklik te raadplegen. Om het overzicht verder te vergroten is er voor gekozen om de regels voor functies, bouwen en gebruik

uit elkaar te halen en per onderwerp te rubriceren. Iedere regel wordt een eigen tekstueel object dat is gekoppeld aan een geometrisch object, het werkingsgebied. Deze indeling heeft een samenvattend karakter en toont helder wat er wel en niet is toegestaan binnen een gegeven werkingsgebied.

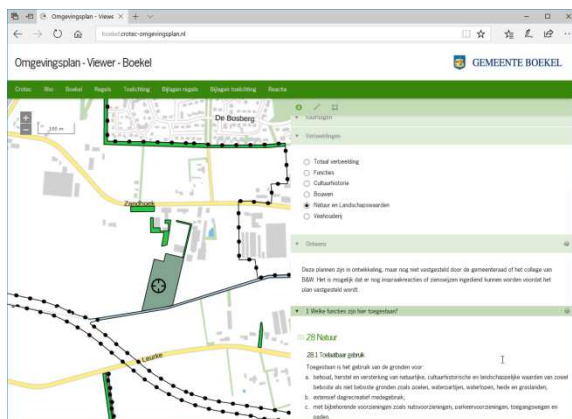
Breder dan een traditioneel bestemmingsplan

De modulaire opzet van de pré-omgevingsplannen biedt ruime mogelijkheden om onderwerpen die traditioneel niet in een bestemmingsplan worden opgenomen in te passen binnen de systematiek door een 'hoofdstuk' toe te voegen.

Objectgerichte planteksten

Een hoofdstuk bevat tekstobjecten over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld bouwen. Ieder tekstobject in dit hoofdstuk zegt iets over algemene bouwregels of beschrijft juist specifieke regels over het bouwen bij een bepaalde functie. Ieder tekstobject is gerelateerd aan een bijbehorend vlak in de verbeelding. Binnen de viewer wordt naast de traditionele kaart-naar-tekst benadering op onderdelen ook al gewerkt met een tekst-naar-kaart oplossing. Een mogelijkheid die onder de Omgevingswet als objectgerichte planteksten de norm wordt.

Thematische verbeelding

Omgevingsplannen zijn breder dan een bestemmingsplan. Om aanvullende thema's te introduceren binnen een proefplan op basis van IMRO2012 vergt een creatieve invulling. Binnen de hier beschreven proefplannen wordt dit opgelost door binnen de raadpleegomgeving een specifiek thema te kiezen. Op basis van die keuze wordt een view op de dataset gemaakt die enkel de voor dit thema relevante objecten verbeeld. De viewer wordt hierbij dus op het gewenste doel afgestemd. De dataset blijft

gewoon passen binnen de geldende norm.

Wat leren we van pilot plannen

De lessen die we leren zijn divers. De gekozen vorm met heldere titels voor de regels die met een klik in de kaart naar voren komen (bijvoorbeeld "Welke functies zijn hier toegestaan?") draagt bij

aan een beter begrip bij de eindgebruiker. Het is een natuurlijker wijze van communiceren dan de droge opsomming van artikelen met veelal lastig geformuleerde verwijzingen en uitzonderingen.

Een grote winst is de ervaring die we opdoen met het eenduidig beschrijven en verbeelden van regels voor de fysieke leefomgeving. Het vergt gestructureerd en vroegtijdig overleg tussen de betrokken partijen (afdelingen en/of organisaties) en een goede inventarisatie van de bestaande regelingen. De resultaten worden vertaald naar eenduidige en helder geformuleerde regels. Hiervan worden voor een te raadplegen locatie alleen de relevante regels getoond. Plannen worden hierdoor voor de burger beter leesbaar en daardoor beter te begrijpen. Het vergt een andere manier van schrijven en denken in werkingsgebieden. Ook hiervoor geldt: "Oefening baart kunst".

De publicatie waarvan dit artikel deel uitmaakt is verbonden met de themabijeenkomst "Toekomstbestendige plannen maken" van Provero op 19 september 2017. Verschillende sprekers vanuit de gemeentelijke praktijk hebben in workshop's en presentaties duidelijk gemaakt dat het geboden uitstel van de introductie van de Omgevingswet een extra stimulans is om nu aan de slag te gaan met ervaringsopbouw, waaronder proefplannen zoals in dit artikel beschreven. Wij kunnen dat alleen maar onderschrijven. Het juridische en technische kader dat randvoorwaardelijk is voor de Omgevingswet ligt buiten de directe invloedssfeer van velen van ons. Bij het realiseren van de doelstellingen van de nieuwe wet hebben we met zijn allen een directe verantwoordelijkheid. Eenvoudig beter, gewoon doen!

Rob Durville, Rho Adviseurs voor leefomgeving.

René Kleij, Crotec.

Inspirerende voorbeelden van de in dit artikel genoemde plannen kunt u via onderstaande url's in uw webbrowser bekijken:

- <http://ienm.crotec-omgevingsplan.nl>
- <http://boekel.crotec-omgevingsplan.nl>
- <http://brielle.crotec-omgevingsplan.nl>
- <http://westvoorne.crotec-omgevingsplan.nl>
- <http://borsele.crotec-omgevingsplan.nl>